

Kosztolányi Dezső

Szabadka, 1885. március 29. – Budapest, 1936. november 3.
Szülei: Kosztolányi Árpád s Brenner Eulália. **Házatsársa:** Harmos Ilona

Író, költő, műfordító, kritikus, újságíró, a *Nyugat* első nemzedékének kimagasló, és a 20. századi magyar széppróza és líra egyik legnagyobb alakja, Brenner József (írói álnevén Csáth Géza) unokatestvére.

A gimnáziumot *Szabadkán* kezdte, majd *Szegeden* tette le az érettségét. Első írása, amely a Budapesti Naplóban 1901. nyomtatásban megjelent, *Egy sír* című verse volt. 1903-ban Budapestre költözött, s beiratkozott a bölcsészkar magyar–német szakára. Itt ismerkedett meg és kötött barátságot Babits Mihállyal, Juhász Gyulával, és életre szóló barátságot kötött Karinthy Frigyessel is. 1904-ben beiratkozott a bécsi egyetemre, de nem fejezte be, hanem újságíró lett. 1907-ben jelent meg első verseskötete, a *Négy fal között*. 1913-ban házasságot köt *Harmos Ilonával*. 1915 februárjában sorozásra hívták, ahol azonban szívbillentyű-elégtelenséggel alkalmatlannak minősítették. 1915. december 20-án jelentkezett a *Március szabadkőműves* páholyba, ahova 1916. február 7-én vették fel.

1933-ban mutatkoztak betegsége, a rák első jelei. 1934-től sorozatos műtéteken esett át, 1936. november 3-án halt meg gócos tüdőgyulladásban.

Íróként a *politikamentességre* törekedett, talán épp ezérte egy-egy megnyilvánulásáért mindkét oldalról támadások érték. Több más írotársával együtt idegenkedve fogadta a Tanácsköztársaságot, a proletárdiktatúra intézkedései miatt ő is elveszítette egzisztenciáját, és eleve nem értett egyet a bolsevizmus ideológiájával sem. Bár a nemzetiszocializmusnak csak a kezdetét érte meg, egyértelműen elítélte annak ideológiáját is.

Verseit (*Halotti beszéd, Hajnali részegség...*) olvasva egyaránt úgy érezzük, mintha a legbizalmasabb titkaiba avatna be minket, sokat ad a szépségre, dallamosságra; költeményeinek nagy része elkápráztat és gyönyörködtet ritmusával, a szavak szép hangzásával, festői képeivel és hangulatával. Sok verse van azonban, amelynek nem csupán a dallamosság adja legfőbb értékét, hanem a gondolat ereje is.

Kisepikájában *Esti Kornél*, Kosztolányi kedvenc hőse, alteregója. Egyéb, klasszikusan letisztult novellái (*A kulcs, Fürdés, Kínai kancsó...*) finom lélekrajzokkal, az emberek közötti viszonyt árnyalt társadalomképpel vegyítő feszes szerkezetükkel tűnnek ki. Stílusa pontos, érzékletes és takarékos. Elbeszélései és újságcikkei ma is úgy hatnak, mintha közvetlenül az olvasóhoz beszélne.

Regényei (*Édes Anna, Néró, a véres költő, Pacsirta...*) sokféle jelentésréteget, értelmezési lehetőséget foglalnak magukba. Történeteiben valamilyen lélektani tétel fogalmazódik meg, mert az emberi cselekedetek titkait próbálja feltárni. Általában az a végkövetkeztetés, hogy az emberek kisszerűen, nevetségesen, értelmetlenül élnek. A legtöbb regénye valamifajta reménytelenséget áraszt, nem találunk bennük igazi hőst sem, szerzőjük a regényalakokon keresztül akarta ráébreszteni olvasóit az emberi értékekre.

